dejjem

Kreattiv, Innovattiv, Professjonali

EŻAMIJIET TA' NOFS IS-SENA
Kulleġġ Maria Regina
Sena Skolastika 2014/2015

Ir-Raba' Sena	**Malti (Il-Fehim mis-Smigħ)**	Il-Ħin: 30 minuta

Il-Karta tal-Għalliema

Gwida għat-Tmexxija tal-Eżami

1. Qassam il-karti bil-mistoqsijiet u itlob lit-tfal jiktbu isimhom, kunjomhom u l-klassi.
2. Wara, aqra l-iskript kollu bil-mod u b'leħen ċar kemm tista'.
3. L-iskript aqrah darbtejn, kwarta kull darba.

Tfal, tistgħu tibdew taqraw il-mistoqsijiet f'qalbkom. Għandkom 5 minuti. Tiktbu xejn.

(Wara 5 minuti)
Issa se naqralkom l-istorja Tliet Tadamiet Żgħażagħ!*. Isimgħu sew għax wara tridu twieġbu l-mistoqsijiet. Is-silta u l-mistoqsijiet se naqrahomlkom darba, nagħtikom iċ-ċans twieġbu, u wara nerġa' naqralkom is-silta u l-mistoqsijiet għat-tieni darba.*
Waqt li qed naqra s-silta tistgħu tibdew twieġbu l-mistoqsijiet. Fl-istess ħin, iżda, ibqgħu attenti għal dak li qegħdin tisimgħu.
Se nibda.

Tliet Tadamiet Żgħażagħ!

"Ajma! Aħħ!"

"Ersaq naqra."

"U int xi trid tgorr, stajt kont eħxen u kont ngħaffġek aktar."

U hekk baqgħu sejrin, jillatikaw it-triq kollha. Fit-triq sabu ħafna ħofor u tgħidx kemm qabżu fil-kannestri tagħhom. Waħda mit-toroq li għaddew minnhom kienet agħar mill-oħrajn. Ir-rota tat-trakk baqgħet dieħla ġo toqba mdaqqsa u l-kannestri ħadu skoss daqsiex. Bl-iskoss waqgħu xi frott minn fuq it-trakk għal ġot-triq. Il-kannestru tat-tadam ukoll ħassu l-iskoss u xi tadam waqgħu fit-triq u malajr tgħaffġu minn karozzi oħra.

"Ftit ħin ieħor u naslu," qalet Tadama.

"Issa naraw min ser jagħżilna lilna daqskemm aħna sbieħ," qalu tliet tadamiet żgħażagħ li kienu fl-aħjar tagħhom. Fl-aħħar it-trakk waqaf. Il-bidwi niżel u beda jħott il-kaxxi minn fuq it-trakk għal post fejn kien jinbiegħ il-prodott tiegħu fil-pitkali. Malajr bdew ġejjin ix-xerrejja. Dawn dejjem iridu l-orħos u l-aħjar. Min iqalleb minn hawn u min iqalleb minn hemm. L-imsejknin tadam kellhom jissaportu kollox fis-skiet.

Xi kultant kont issib xi tadama mqarqċa u biex bħallikieku tpattiha lil min kien qed jagħfasha, kienet tinfaqa' ħesrem f'idu jew tispara l-meraq tagħha għal wiċċu.

Resaq lejn il-bidwi wieħed xerrej li xtara xi kaxxi tal-frott u ħaxix kif ukoll tadam. Fosthom kien hemm it-tadam li ltqajna magħhom qabel. Dawn reġgħu sabu ruħhom mill-ġdid fuq trakk u telqu għal għonq it-triq mimlija ħofor.

Meta waslu fir-raħal fejn kien joqgħod ibigħ sid it-trakk, waqaf u daqq il-ħorn għal diversi drabi. Minnufih bdew ġejjin in-nies. Il-biċċa l-kbira tagħhom kienu nisa. Il-bejjiegħ ma ħallihomx imissu t-tadam b'idejhom.

"Tmissu xejn għax jitħassru," qalilhom b'leħen sod.

"Issa naraw fejn ser nispiċċaw, hux ser nibqgħu flimkien," qalet Tadama. Lanqas laħqet spiċċat il-kelma li l-bejjiegħ ma qabadhiex minn żaqqha u tefagħha ġo borża.

"Saħħa," qaltilhom Tadama minn ġol-borża, "ma naħsibx li nerġgħu niltaqgħu."

"Tini wkoll dawk it-tliet tadamiet sbieħ, Pawl," qalet waħda mara, "xi ġmiel ta' tadam hux!"

B'hekk Tadama u t-tliet tadamiet żgħażagħ sabu ruħhom fl-istess borża, fil-basket ta' Gerit. Meta lestiet mix-xirja, din qabdet il-basket u telqet lejn darha. Hemm ħarġet kollox fuq il-mejda u mbagħad poġġiet kollox f'postu. M'għandniex xi ngħidu t-tadam sab ruħu fil-friġġ.

Ġurnata minnhom, Gerit fetħet il-friġġ u ħarġet it-tliet tadamiet żgħażagħ.

"Dawn it-tadamiet tassew sbieħ," qalet. "Tajbin ħafna għall-insalata li ser nagħmel illejla mal-ħut."

Waħda, waħda, it-tliet tadamiet sabu ruħhom fuq sodda ta' ħass u xi ħxejjex oħra. Issa kienu lesti biex jittieklu. Ħassewhom kburin li se jservu ta' ġid għas-saħħa ta' Gerit u l-familja tagħha.

Sadanittat Tadama baqgħet tistenna fil-friġġ u minn ġo fiha bdew ħerġin dbabar suwed fuq il-ġilda ħamra tagħha.

(Addattata minn "L-imsejkna tadama" ta' Anna Baldacchino)

***

Issa li smajtu din is-silta, se naqralkom il-mistoqsijiet. Waqt li qed naqralkom il-mistoqsijiet tistgħu tkomplu taħdmu t-tweġibiet.
Mela, issa se naqralek Taħriġ A.
Immarka t-tweġiba t-tajba billi tagħmel sinjal ✓ fil-kaxxa t-tajba.

1.	Min qed jitkellem fil-bidu tal-istorja?		Pawlu u Rita.
			Il-bidwi u l-bejjiegħ.
			It-tadam.
			Żewġ nisa.
2.	It-tadam kien ġo		barmil.
			kaxxa.
			xkora.
			kannestru.
3.	Ir-rota tat-trakk sabet ruħha		ġo ħofra żgħira.
			ġo toqba mdaqqsa.
			ġo ħofra kbira.
			ġo toqba fonda.
4.	Il-bidwi jbigħ il-prodott tiegħu fil-		pitkali.
			maħżen.
			barriera.
			ġnien.

5.	It-tliet tadamiet kienu żgħażagħ. Żgħażagħ tfisser li kienu		nejja.
			misjura.
			rqaq.
			friski.
6.	X'kienet tagħmel kultant xi tadama mqarqċa?		Taqbad twerżaq.
			Titlaq 'l hemm.
			Tispara l-meraq tagħha.
			Tistaħba.
7.	Wieħed xerrej xtara mingħand il-bidwi		frott, ħaxix u tadam.
			frott u tadam.
			karrotti u tadam.
			ħaxix u tadam.
8.	Il-bejjiegħ kien isejjaħ lin-nies biex jiġu jixtri billi		jgħajjat kemm jiflaħ.
			jħabbat bieb bieb.
			jdoqq il-ħorn tat-trakk.
			jixgħel mużika tgħajjat.
9.	Il-bejjiegħ u x-xerrejja tal-istorja kien jisimhom		Toni u Marija.
			Gary u Pawla.
			Lino u Tina.
			Pawlu u Gerit.
10.	"Dawn it-tadamiet tassew sbieħ." Min qal dan il-kliem?		Il-bidwi.
			Pawla.
			Il-bejjiegħ.
			Gerit.
11.	'telqu għal għonq it-triq' tfisser		fi triq dejqa u twila.
			fi triq li ma jafux.
			fi triq mimlija ħofor.
			qabdu t-triq u telqu.

12.	‘dbabar suwed’ tfisser li Tadama bdiet		tibki.
			tisthi.
			titħassar.
			tisbieħ.

Issa se ngħaddu għal Taħriġ B

Agħżel it-tweġiba t-tajba billi taqta’ linja taħt il-kelma t-tajba.

13. Ix-xerrejja riedu jixtru l-aħjar tadam u (l-orħos *jew* l-ogħla).

14. Gerit xtrat (tliet *jew* erba’) tadamiet.

Issa se ngħaddu għal Taħriġ Ċ

Imla l-vojt.

15. Il-bejjiegħ qal lin-nies biex ma jmissu xejn għax __________________.

16. Gerit qalet li t-tadamiet kienu tajbin ħafna mal-__________________.

17. It-tadamiet ħassewhom kburin li se jservu ta’ ġid għas-____________ ta’ Gerit u l-familja tagħha.

Issa se nerġa’ naqralkom l-istorja u wara l-mistoqsijiet. Tistgħu tiċċekkjaw it-tweġibiet tagħkom u timlew fejn ħallejtu vojt.

**** * ****

Wara li taqra s-silta u l-mistoqsijiet għat-tieni darba, agħti ftit minuti lit-tfal biex tara li jkunu lesti. Fl-aħħar tista’ tgħid:
Grazzi! L-eżami tas-smigħ spiċċa.